

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplatnění nároku spoludlužníka a ručitele v insolvenčním řízení v případě plnění za dlužníka

Nezřídka v průběhu insolvenčního řízení nastane situace, kdy je insolvenční dlužník zavázán s dalším dlužníkem společně a nerozdílně, případně kdy je jeho dluh zajištěn ručením. V návaznosti na toto se nabízí otázka, jaký vzájemný vztah mají ručení či pasivní solidarita dlužníků a zahájení insolvenčního řízení vůči dlužníkovi. V zák. č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále jen „InsZ“) nalezneme odpovědi na otázku, zdali se může věřitel domáhat po takových spoludlužnících či ručitelích splnění dluhu i poté, co přihlásil svou pohledávku. Zároveň je však nezbytné se zaměřit i na práva a povinnosti takových spoludlužníků a ručitelů, které se v souvislosti s přihlášením pohledávky věřitele uplatní.

Charakteristika ručitelů a solidárních dlužníků

Dlužník může být zavázán s dalším dlužníkem společně a nerozdílně ve smyslu § 1872 zák. č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“), tedy tak, že jsou takoví dlužníci povinni plnit jeden za všechny a všichni za jednoho, přičemž věřitel je dle uvedeného ustanovení ObčZ oprávněn požadovat plnění celé nebo pouze jeho část po všech spoludlužnících, ale taktéž jen na některých či dokonce pouze na jednom ze spoludlužníků. Takový tzv. pasivně solidární závazek může v souladu s § 1871 odst. 1 ObčZ vzniknout ze smlouvy, soudního rozhodnutí nebo ze zákona.

Podobně jako ve výše uvedeném případě může nastat situace, kdy je dluh zajištěn ručením ve smyslu ustanovení § 2018 a násl. ObčZ. Z ustanovení § 2021 ObčZ vyplývá právo věřitele požadovat po ručiteli splnění dluhu v případě, že samotný dlužník nesplnil předmětný dluh ani v přiměřené lhůtě poté, co jej k tomu věřitel písemně vyzval.

Výjimka ze zákazu uspokojování pohledávek mimo insolvenční řízení

Jednou ze zásad insolvenčního řízení je dle ustanovení § 5 písm. d) InsZ povinnost věřitelů zdržet se jednání směřujícího k uspokojování jejich pohledávek mimo insolvenční řízení. Věřitelé jsou však dle tohoto ustanovení zároveň oprávněni uspokojovat své pohledávky mimo samotné insolvenční řízení v případě, kdy jim odchýlení od této zásady dovoluje samotný InsZ. Taková odchylka od této zásady je obsažena v ustanovení § 183 odst. 2 InsZ, které výslovně uvádí, že v případě, kdy věřitel svůj nárok uplatní přihláškou svojí pohledávky do insolvenčního řízení, není tímto jednáním nijak dotčeno právo takového věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu s dlužníkem společně a nerozdílně. Uvedené obdobně platí taktéž pro možnost věřitele požadovat

plnění od dlužníka ručitele. Z dostupné judikatury taktéž vyplývá, že toto právo logicky náleží věřiteli dlužníka i tehdy, ocitne-li se v úpadku sám ručitel či spoludlužník.[1]

Podmíněná přihláška pohledávky

Ustanovení § 183 odst. 3 InsZ stanovuje možnost ručitele či spoludlužníka (jakožto osoby, od které může věřitel požadovat plnění místo dlužníka) přihlásit jako podmíněnou svou pohledávku, která jim vznikne v případě, kdy budou místo dlužníka skutečně plnit, a to bez ohledu na to, zdali takovou pohledávku věřitel již přihlásil. Zároveň je však třeba doplnit, že pokud již věřitel takovou pohledávku přihlásil, může se jí ručitel či spoludlužník v rozsahu, v němž místo dlužníka pohledávku věřitele uspokojil, domáhat v insolvenčním řízení místo tohoto věřitele, a to bez ohledu na to, zda ji přihlásil. Zákonodárce touto koncepcí reaguje na základní skutečnost, a to, že ručitel (ať již zákonný, anebo osoba, která přistoupila k ručení na základě svého vlastního rozhodnutí) nemá ve většině případů dostatek informací o tom, zda bude věřitel uplatňovat svůj nárok za nositelem hlavního závazkového vztahu (dlužníkem), anebo bude požadovat plnění souběžně, tj. jak od dlužníka v úpadku, tak i od jeho ručitele.[2]

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že spoludlužníci či ručitelé jsou oprávněni své pohledávky, pro případ, kdy by plnili místo dlužníka, podmíněně přihlásit bez ohledu na skutečnost, zdali takovou pohledávku přihlásil věřitel či nikoliv. Nicméně teprve až v okamžiku, kdy budou plnit místo dlužníka, přichází v úvahu možnost domáhat se plnění po dlužníkovi v rámci insolvenčního řízení místo věřitele, kterému plnili. Takovému ručiteli či spoludlužníkovi je totiž umožněno vstoupit do pohledávky věřitele v rozsahu svého plnění a v tomto případě není zapotřebí ověřovat, zdali věřitel svou pohledávku podmíněně přihlásil či nikoliv, jelikož je sám aktivně legitimován k podání návrhu podle ustanovení § 18 InsZ[3], které se v tomto případě užije přiměřeně. Uvedené ostatně vyplývá i z důvodové zprávy k zák. č. [294/2013](#) Sb., kterým se změnil InsZ[4] v tom smyslu, že se ručiteli či spoludlužníkovi umožnilo podmíněně přihlásit svou pohledávku bez ohledu na to, jestli tak již učinil věřitel.

Praktické důsledky

Uvedená možnost ručitele a spoludlužníka přihlásit svou pohledávku podmíněně bez ohledu na to, zdali svou pohledávku přihlásil věřitel, a její důsledek pro praxi lze demonstrovat na příkladu, kdy s vědomím výše uvedené zákonné úpravy ručitel či spoludlužník přihlásí svou pohledávku v plném rozsahu. Takto může postupovat z důvodu nedostatku informací o tom, jestli po něm věřitel i po zahájení insolvenčního řízení zamýšlí požadovat splnění dluhu místo dlužníka a případně v jakém rozsahu. S tímto vědomím tedy přihlásí svou pohledávku jako podmíněnou a v plné výši.

Pokud by po něm následně věřitel požadoval plnění celé a on by tento závazek splnil v celém rozsahu, vstoupil by následně do pohledávky věřitele v celém rozsahu. V případě, že by tuto pohledávku věřitel neměl přihlášenou, došlo by ke splnění podmínky a z ručitelovy či spoludlužnickovy podmíněné pohledávky by se stala pohledávka nepodmíněná. Pokud by však věřitel svou pohledávku přihlásil v plném rozsahu, vstoupil by ručitel či spoludlužník do této přihlášené pohledávky.

Lze si však představit i situaci, kdy věřitel bude po ručitelovi či spoludlužníkovi požadovat pouze částečné plnění a ve zbytku svou pohledávku přihlásí do insolvenčního řízení dlužníka. Za předpokladu, že takový ručitel či spoludlužník svou pohledávku z důvodu větší jistoty přihlásí podmíněně v plné výši, nicméně následně bude věřiteli plnit částečně, vstoupí do práv věřitele pouze v části odpovídající jeho plnění. Ve zbytku zůstane pohledávka věřitele přihlášená.

Závěr

Zákonná úprava obsažená v ustanovení § 183 odst. 2 a 3 InsZ tedy na jednu stranu umožňuje věřiteli se i po přihlášení své pohledávky do insolvenčního řízení dále domáhat plnění po ručiteli dlužníka nebo jeho spoludlužníkovi, avšak na druhou stranu je tomuto ručiteli nebo spoludlužníkovi umožněno přihlásit podmíněně svou pohledávku, kdyby po něm takové plnění věřitel skutečně požadoval. Dle mého názoru tato úprava vhodně umožňuje věřiteli i po přihlášení své pohledávky i nadále využít výhody, které pro něj zajištění pohledávky ručením či existence solidarity na straně dlužníků představují. Zároveň je však ručitel či spoludlužník dostatečně chráněn, jelikož při podmíněném přihlašování své pohledávky již nemusí vyčkávat, jestli svou pohledávku přihlásí i věřitel, a zároveň mu je stanovena možnost v případě, kdy by byl povinen splnit svůj dluh vůči věřiteli, vstoupit do jeho pohledávky i bez toho, zdali svou pohledávku podmíněně přihlásil.

Mgr. Ondřej Matula,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 63/2011.

[2] Hásová, J. a kol.: Insolvenční zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 646

[3] Nastane-li v průběhu insolvenčního řízení skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky, aniž původní věřitel ztrácí způsobilost být účastníkem řízení, insolvenční soud rozhodne, že místo tohoto věřitele vstupuje do insolvenčního řízení nabyvatel jeho pohledávky. Učiní tak na základě návrhu věřitele a po písemném souhlasu nabyvatele jeho pohledávky. Převod nebo přechod pohledávky, který nevyplývá přímo z právního předpisu, je nutné doložit veřejnou listinou nebo listinou, na které je úředně ověřena pravost podpisů osob, které ji podepsaly.

[4] Jako řešení se nabízí možnost přihlásit takové pohledávky jako podmíněné bez zřetele k tomu, zda je přihlásí „hlavní“ věřitel, ovšem s tím, že dokud se takový věřitelé nestanou „reálnými“ věřiteli v důsledku plnění, které poskytnou věřiteli „hlavnímu“, nebude jejich pohledávka přezkoumávána (srov. i navrženou změnu ustanovení § 189 odst. 1 a ustanovení § 191 odst. 1 insolvenčního zákona) a nenáleží jim ani hlasovací práva s pohledávkou spojená (srov. i změnu § 51 insolvenčního zákona a důvodovou zprávu k tomuto ustanovení). V rozsahu poskytnutého plnění se pak takovým věřitelům nabízí prosazení jejich práv v insolvenčním řízení prostřednictvím vstupu do práv věřitele, jemuž

plnili, k čemuž se vytvářejí další nezbytné předpoklady úpravami textu § 184 insolvenčního zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)